

**Максим ДОМНУШКІН**

здобувач освітньо-професійної програми «Менеджмент», ЗУНУ

**Владислав МИХАЛКОВ**

здобувач освітньо-професійної програми «Менеджмент», ЗУНУ

**Тарас ХОМКО**

здобувач освітньо-професійної програми «Менеджмент», ЗУНУ

Науковий керівник - д.е.н., професор, професор кафедри

менеджменту, публічного управління

та персоналу ЗУНУ Петро МИКИТЮК

## **ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

У сучасних умовах трансформації економіки України питання активізації інноваційної діяльності підприємств набуває особливої актуальності. Інновації стають ключовим чинником зростання конкурентоспроможності, продуктивності та стійкості до змін зовнішнього середовища. У зв'язку з цим зростає значення формування ефективного економічного механізму управління інноваційними процесами на підприємствах різних галузей економіки.

Економічний механізм управління інноваційними процесами розглядається як сукупність методів, інструментів, засобів і форм, за допомогою яких забезпечується планування, організація, координація, стимулювання та контроль інноваційної діяльності в межах підприємства. Цей механізм повинен інтегрувати як внутрішні можливості підприємства, так і зовнішні фактори інноваційного середовища. Ключовими елементами економічного механізму управління інноваційними процесами є:

- система стратегічного управління інноваціями;
- фінансово-економічне забезпечення інноваційної діяльності;
- мотиваційний механізм залучення персоналу до інновацій;
- механізм оцінки ефективності інноваційних рішень;
- організаційно-правове забезпечення інноваційної діяльності;
- система інформаційного та аналітичного супроводу.

Особливу увагу слід приділити саме стратегічному аспекту управління, адже інновації мають довгостроковий характер і потребують прогнозування змін, прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику, адаптації до нових технологій і бізнес-моделей. Формування економічного механізму має здійснюватися на засадах гнучкості, інтегрованості, економічної доцільності та орієнтації на кінцевий результат.

Інноваційні процеси охоплюють усі етапи життєвого циклу інновації – від зародження ідеї до її практичного впровадження та комерціалізації. Успішність управління цими процесами значною мірою залежить від ефективною координації фінансових, матеріально-технічних і кадрових ресурсів, а також від наявності сприятливого зовнішнього середовища: податкових стимулів, доступу до джерел фінансування, науково-технічної підтримки.

На сучасному етапі розвитку економіки України спостерігається тенденція до недостатнього впровадження інновацій в реальному секторі. Основними стримуючими чинниками є: обмеженість фінансових ресурсів, недостатній рівень державної підтримки, відсутність мотивації у підприємств до інновацій, низький рівень інтеграції науки й виробництва, а також слабкий інституційний супровід інноваційної діяльності.

Підприємствам, які прагнуть посісти провідні позиції на ринку, необхідно формувати власні економічні механізми управління інноваціями, орієнтовані на створення унікальних продуктів і послуг, підвищення якості продукції, зниження витрат та освоєння нових ринків. Ефективний механізм має поєднувати стратегічне бачення розвитку підприємства з оперативною гнучкістю та здатністю до змін.

Одним із важливих напрямів вдосконалення механізму управління інноваціями є цифровізація управлінських процесів, впровадження ERP-систем, CRM-платформ, систем автоматизованого моніторингу ефективності впроваджених інновацій. Також важливою є інтеграція інструментів ризик-менеджменту та системного аналізу для підвищення обґрунтованості управлінських рішень.

Отже, формування економічного механізму управління інноваційними процесами на підприємстві є багатофакторним завданням, що потребує комплексного підходу, глибокого аналізу внутрішнього потенціалу підприємства, зовнішнього інноваційного середовища та стратегічних орієнтирів його розвитку. Саме завдяки інноваційному оновленню та вдосконаленню механізмів управління підприємства зможуть адаптуватися до викликів сучасної економіки та забезпечити стале зростання у довгостроковій перспективі (табл. 1).

Таблиця 1

**Ключові компоненти економічного механізму управління інноваційними процесами на підприємстві**

<b>Компонент механізму</b>	<b>Зміст</b>	<b>Очікуваний результат</b>
Фінансове забезпечення.	Визначення джерел фінансування інновацій, бюджетування, управління витратами	Раціональне використання ресурсів, зниження фінансових ризиків
Мотиваційна система	Заохочення персоналу до генерації та впровадження інновацій, участь у проектах.	Підвищення активності працівників, стимулювання креативності
Інформаційно-аналітичне забезпечення	Моніторинг інноваційних рішень, аналіз ефективності впровадження.	Прийняття обґрунтованих управлінських рішень
Організаційна структура	Визначення відповідальних осіб і підрозділів, створення інноваційних відділів	Поліпшення координації та управління процесами
Ризик менеджмент	Виявлення, оцінку та мінімізація інноваційних ризиків.	Підвищення надійності інноваційної діяльності
Нормативно-правове забезпечення	Внутрішні положення, політики, дотримання державних вимог.	Підвищення легітимності та прозорості процесів
Інституційна середовище	Взаємодія з науковими установами, бізнес-асоціаціями, державою	Розширення доступу до знань технологій і партнерства

Примітка. Складено авторами на основі [1]

Формування ефективного економічного механізму управління інноваційними процесами є ключовим елементом забезпечення

сталого розвитку підприємства в умовах динамічного ринкового середовища. У сучасних соціально-економічних реаліях інновації перестали бути лише інструментом оновлення продукції — вони стали основним джерелом конкурентних переваг, особливо для підприємств, які прагнуть не тільки утримати позиції на ринку, а й нарощувати їх в умовах нестабільності та швидких змін.

Реалізація інноваційної стратегії підприємства має базуватися на чітко структурованому економічному механізмі, що передбачає не лише наявність ресурсів, а й ефективне управління цими ресурсами на всіх етапах інноваційного процесу — від ідеї до її впровадження і комерціалізації. Такий механізм має бути адаптивним, гнучким і орієнтованим на результат, передбачаючи постійний моніторинг зовнішніх змін, швидку реакцію на ризики, стимулювання персоналу до інноваційної діяльності та ефективну взаємодію з усіма стейкхолдерами.

Аналіз світових і національних практик доводить, що ключовими детермінантами ефективності інноваційної політики підприємства є системність управлінських рішень, мотиваційний клімат, доступ до сучасних технологій, якісна комунікація та партнерство з науковими установами. Економічний механізм має інтегрувати всі ці складові, трансформуючи їх у прикладні інструменти, які забезпечують інноваційну динаміку.

Отже, створення дієвого економічного механізму управління інноваційними процесами є запорукою конкурентоспроможності підприємства, ефективного використання його ресурсного потенціалу та підвищення стійкості до зовнішніх викликів. Надалі доцільно зосередити увагу на вдосконаленні окремих елементів цього механізму, розробці дієвих моделей взаємодії підприємств із науковими та освітніми інституціями, а також на розширенні можливостей державної підтримки інновацій у реальному секторі економіки.

### **Список використаних джерел:**

1. Микитюк П. П., Брич В. Я., Микитюк Ю. І., Труш І. М. Управління проектами: підручник. [для студ. вищ. навч. закл.]. Тернопіль, 2021. 400 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/27985>